

Z-8.7_AF J. Rákosník: Reflexe diskuse na LXIV. Akademickém fóru 10. 9. 2015

Diskuse inspirovaná problematikou úlohy č. 22 Didaktického textu z matematiky při maturitách 2015 a dopisem předsedy Odborné skupiny Organizace výzkumu prof. M. Černohorského ministryni školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. K. Valachové, Ph.D., byla z velké části mimoběžná, místy značně emocionální. Většinu otázek však bohužel nechala bez odpovědí, zato dala vzniknout řadě otázek nových.

Bez odpovědi zůstala především otázka, která diskusi vyvolala, totiž proč je odpověď (distraktor – k tomu se ještě vrátím) C) na otázku v testu chybná. O nabízených možnostech typu „větší část studentů, popř. učitelů ví, že odpověď B) je správná“, je sice možné diskutovat, ponechávají však hlavní otázku bez odpovědi.

Nedozvěděli jsme se ani, co vlastně bylo úkolem úlohy č. 22 – zda rozhodnout, co je to čepice, nebo prokázat konkrétní znalosti z oblasti stereometrie. V prvním případě by se ovšem hned objevily další otázky, např. proč je k tomu třeba určovat množství spotřebovaného papíru při zadaných konkrétních rozměrech čepice nebo jakým způsobem taková otázka ověřuje znalosti v matematice (i když připouštím, že by to mohla být otázka zjišťující širší rozhled studenta podobně jako některé otázky v testu z českého jazyka, které zjišťovaly spíše kulturní rozhled než znalosti z českého jazyka nebo české literatury).

V druhém případě – pomínu-li diskutovanou terminologickou nepřesnost zadání – se nabízí otázka, proč v takovém případě byl zvolen rozměr 16 cm, který vyžadoval výpočet (z vlastní zkušenosti vím, že po mnohých dnešních maturantech nelze požadovat znalost velké násobilky), když stejnou službu by vykonal rozměr 10 cm (námitka, že by to byla příliš malá čepice, neobstojí, protože malá je i čepice v zadání úlohy, jak ukázal model, který demonstrativně předváděla jedna z účastnic semináře). S tím souvisí obecnější otázka, která v poněkud jiné podobě zazněla, totiž co ukáže uzavřená úloha vyžadující provedení výpočtu s rizikem triviální numerické chyby.

Bez odpovědi zůstal také dotaz, zda bylo správné k otázce na velikost plochy k odpovědím A) $96\pi \text{ cm}^2$, B) $128\pi \text{ cm}^2$, C) $192\pi \text{ cm}^2$ a D) $256\pi \text{ cm}^2$ přidat jako pátou možnost E) *jiný počet* (vyjadřuje číslo 128π počet?). Výmluvně rozpačité ticho se rozhostilo po dotazu, kterou ze dvou možností A) 2, B) *jiný počet* by přítomní vybrali jako správnou odpověď na modelovou testovou otázku, jaká je délka úhlopříčky ve čtverci o straně délky 1.

Nedozvěděli jsme se rovněž, zda skutečnost, že výše uvedená odpověď C) nabízí přesně velikost povrchu kužele představovaného onou čepicí včetně podstavy, byla záměrně zařazena jako chyták. Odpověď je možná skryta ve slově *distraktor*, kterým se označuje nabízená nesprávná odpověď na otázku v testu. V původním významu slovo označuje osobu nebo věc, která odvádí pozornost, rozptyluje, ruší v soustředění.

Nezodpovězena zůstala nejdůležitější otázka, která by měla všem zmíněným předcházet: co je účelem maturity? Snad se k ní ještě někdy dostaneme.

10. 9. 2015 Jiří Rákosník